

Fuglehotell for sandsvaler - en skikkelig fuglevenn- utfordring!

Sandsvalene graver reirhull inn i bratte sandskrenter. Elvebanker og rasbranter i sandholdig landskap er deres naturlige hekkeplasser. Menneskeskapt sandtak er også fine hekkeplasser for sandsvalene. Mange sandsvalekolonier går tapt fordi sand raser ut, eller fordi reirhullene graves ut av rødrev eller andre rovdyr. Kunstige hekkekolonier kan gi sandsvalene svært tiltrengt hjelp for å lykkes med hekkingen. Det trengs, for arten har vist stor tilbakegang som hekkefugl i Norge.

Fuglevennen presenterer jevnlig hvordan du kan hjelpe fuglene med foring og oppsetting av fuglekasser. Vi har tidligere skrevet om kunstige reirplasser for tårnseiler, taksvale og låvesvale. Sandsvalene er den av svaleartene som de siste årene har gått markert tilbake og som mangler gode reirplasser. Det går også an å hjelpe dem!

På en studietur i England og Skottland så Håvard Bjordal, miljøvern-sjef i Bergen, hvordan de der hadde hatt stor suksess med å få sandsvaler til å lage reir i kunstige bygg-

Foto: Sindre Aven.

Håvard Bjordal lager til kunstige reirtunneler av dreneringsrør (50/70 mm diameter) som settes inn i noen innflygingshull på innsiden av leca-konstruksjonen før den fylles med sand.

verk. Ideen kom fra Tim Appleton i England. Hundrevis av sandsvaler hekket i kunstige kolonier.

Inspirert av det han så bygde han i 2005 sammen med noen venner en kunstig sandsvalekoloni ved Haukåselva i Bergen. Konstruksjonen består av en halvmåneformet ramme av lecablokker fylt opp av fin sand på baksiden. Den ytterste veggen er pusset med sand og jord for å skape en mer jordfarget og naturlig fasade. Lecablokkene ble murt opp på et fundament av planker som var plassert rett på bakken etter at torva var fjernet.

Lecablokkene har naturlige hulrom som lett kan tilpasses slik at svalene kan komme seg inn i sanden innenfor lecaveggen. I noen av hullene satte han inn rør, men i andre laget han hull gjennom lecablokken. På utsiden ble hullstørrelsen tilpasset med mørtel og slemmemørtel. Høyden på byggverket er litt over 2 meter.

De kunstige koloniene i Storbritannia lå alle ut mot vann. Kolonien i Bergen ligger like inn til elva som renner gjennom området. Det ble laget 89 hullganger som i varierende mengder ble fylt med sand.

I 2006 var Fuglevennredaksjonen på besøk i forbindelse med planen om at hele området skulle bli et fint våtmarksområde som skolene i Bergen skulle bruke. Håvard hadde ikke fått svaler i kolonien sin dette året, men han mistet ikke håpet.

At en må være litt tålmodig viser akkurat dette prosjektet. Først sommeren 2013 meldte en glad og fornøyd Håvard fra om at nå hadde det endelig skjedd. Etter 8 år var kolonien tatt i bruk.

Andres Bjordal fyller leca-konstruksjonen med sand som ble hentet like ved siden av bygget.

Håvard forteller til Fuglevennen at det sist sommer hekket ni sand-svalepar i den kunstige kolonien, seks par i den øverste rekka, to par i rekka under og ett par i fjerde rekke ovenfra. Alle parene etablerte seg i hull som det ikke var rør i. Hullene var enten halvfulle eller fulle med sand. Dette kan tyde på at svalene foretrekker å ha reir høyt oppe og at de helst vil grave sine egne ganger, slik de fra naturens side er vant til å gjøre.

Håvard forteller at han har sjekket dybde på reirgangene med et tynt målebånd. Dybden varierte fra 50 til 130 cm. Han er nå veldig spent på om svalene vil komme tilbake i år.

Kanskje kan bygging av «sandsvale-hotell» være en ny utfordring for Fuglevennens lesere?

Mange fuglevenner har startet med å lage fuglekasser for meiser og fluesnapper, for senere å gå over til større hullrugere som ugler og ender. Kunstige kvistreir for rovfugler har vi også omtalt i Fuglevennen, men et fint prosjekt der flere kan bidra er å legge forholdene til rette for sandsvalene.

Håvard Bjordal deler gjerne sine erfaringer med andre, interesserte kolonibyggere. Han kan treffes på telefon 97 53 91 67, eller på e-post: havard.bjordal@online.no.

I noen innflygingshull ble det satt inn en kunstig tunnel av dreneringsrør før rommet innenfor ble fylt med sand.

Også i Hemnes i Helgeland har det vært et vellykket prosjekt med å bygge opp et sandsvalehotell. Per Ole Syvertsen ved Helgeland museum, avd. Rana har stått bak dette prosjektet. Dette sandsvalehotellet ble bygget i 2006, og allerede året etter hekket de første svalene i reirkassene. Sommeren 2013 var alle de 32 hullene okkupert av sandsvaler, og noen av dem fikk også fram to kull i løpet av denne sommeren. Sandsvalehotellet i Hemnes har rør inn til en rugekasse, og i både røret og kassa er det sand i bunnen. I dette sandsvalehotellet hadde svalene tydeligvis ikke noe imot å benytte de kunstige hullene.

Du kan lese mer om svaler på:
www.svalenevaare.com

Sandsvalehotellet på Haukås – noen år etter at det ble bygget.

Fotografert side 17: Ingvar Grønsvet.